

Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiores Horatii plane ac dilucide cum suis locuti sunt; non Sicanorum aut Pelasgorum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetatis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis? Sed antiquitatem tibi placere dicis, quod honesta et bona et modesta sit. Sic ergo vive, ut viri antiqui, sed sic loquere, ut viri aetatis nostrae; atque id quod a C. Caesare scriptum est, habe semper in memoria et in pectore: «tamquam scopulum, sic fugias verbum insolens atque inauditum».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XLI

Ο Κούριος και ο Φαβρίκιος, αρχαιότατοι άνδρες, και οι παλαιότεροί τους Οράτιοι συνομιλούσαν με τους συγχρόνους τους καθαρά και με διαύγεια· δεν χρησιμοποιούσαν τη γλώσσα των Σικανών ή των Πελασγών, που λέγεται πως πρώτοι κατοίκησαν την Ιταλία, αλλά (τη γλώσσα) της εποχής τους. Εσύ όμως χρησιμοποιείς λόγο απαρχαιωμένο πια (ή : που έχει πέσει σε αχρηστία πια) εδώ και πολλά χρόνια, σαν να μιλούσες τώρα με τη μάνα του Ευάνδρου, επειδή δεν θέλεις να ξέρει και να καταλαβαίνει κανείς τι λες. Γιατί, ανόητε άνθρωπε, δεν σωπαίνεις, για να πετύχεις αυτό που θέλεις; Αλλά λες πως σου αρέσει η αρχαιότητα, γιατί είναι τιμημένη και καλή και σεμνή. Έτσι λοιπόν να ζεις, όπως οι αρχαίοι άνδρες, αλλά να μιλάς έτσι, όπως οι άνδρες της εποχής μας· και να' χεις πάντα στη μνήμη και στην καρδιά σου αυτό που γράφτηκε από τον Γάιο Καίσαρα: «Σαν τον σκόπελο, έτσι να αποφεύγεις τη λέξη την ασυνήθιστη και την πρωτάκουστη».

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XLI

1. primi: Θ.Β.: (prae), Σ.Β.: priores, Υ.Β.: primi.

Επιρρηματικό κατηγορούμενο της σειράς. Αποδίδεται στο qui.

2. coluisse: ειδικό απαρέμφατο, το οποίο παίρνει το υποκείμενό του σε ονομαστική (qui) λόγω της εξάρτησής του από το προσωπικό παθητικό ρήμα dicuntur (άρση λατινισμού).

3. aetas-atis: η γενική πληθυντικού σχηματίζει δύο τύπους: aetatum και aetatium.

4. verbis: αντικείμενο σε αφαιρετική από το utebantur.

5. mater-tris: η γενική πληθυντικού σχηματίζεται κατ' εξαίρεση: matrum (το ίδιο συμβαίνει και με τα ουσιαστικά pater και frater. Είναι αντίστοιχα: patrum και fratrum).
6. scire: προστακτική ενεστώτα → scito, scitote.
7. bona: Θετικός: melior, Υπερθετικός: optima. Ο θετικός βαθμός του επιρρήματος είναι: bene.
8. tamquam scopulum: βραχυλογική φράση που δηλώνει παραβολή, κατά παράλειψη του ρήματος της υποθετικής-παραβολικής πρότασης.
Ολοκληρωμένη η πρόταση: tamquam verbum insolens atque inauditum scopulus sit.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Curius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού Β' κλίσης Curius -ii/-i = Κούριος → κλητική ενικού: Curi¹

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

Fabricius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού Β' κλίσης Fabricius -ii/-i = Φαβρίκιος → κλητική ενικού: Fabrici.

antiquissimi: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του επιθέτου Β' κλίσης antiquissimus, -a, -um = αρχαιότατος, -η, -ο. Πρόκειται για υπερθετικό βαθμό του επιθέτου Β' κλίσης antiquus, -a, -um = αρχαίος, -α, -ο → Παραθετικά: Σ.Β. antiquior, -ior, -ius, Υ.Β. antiquissimus, -a, -um.

viri: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού Β' κλίσης vir, viri = άνδρας.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και

his: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας hic, haec, hoc = αυτός, -ή, -ό.

antiquiores: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του επιθέτου γ' κλίσης antiquior, -ior, -ius = αρχαιότερος, -η, -ο. Πρόκειται για συγκριτικό βαθμό του επιθέτου Β' κλίσης antiquus, -a, -um = αρχαίος, -α, -ο → Παραθετικά: Σ.Β. antiquior, -ior, -ius, Υ.Β. antiquissimus, -a, -um.

Horatii: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού Β' κλίσης Horatius -ii/-i = Οράτιος → κλητική ενικού: Horati.

plane: τροπικό επίρρημα = καθαρά → Παραθετικά: Σ.Β. planius, Υ.Β. planissime.

ac: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

dilucide: τροπικό επίρρημα = με διαύγεια → Παραθετικά: Σ.Β. dilucidius, Υ.Β. dilucidissime.

cum: εδώ, πρόθεση που συντάσσεται με αφαιρετική = με.

suus: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, γ' πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας (για πολλούς κτήτορες) suus, sua, suum = δικός τους, δική τους, δικό τους.

locuti sunt: γ' πληθυντικό, οριστική παρακειμένου του ρήματος loquor, locutus sum, loqui αποθ. 3 = μιλώ.

non: αρνητικό μόριο = όχι, δεν.

Sicanorum: γενική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού Β' κλίσης Sicani -orum = οι Σικανοί → συναντάται συνήθως στον πληθυντικό.

¹Τα κύρια γνήσια λατινικά ονόματα σε -ius και το προσηγορικό filius σχηματίζουν τη γενική ενικού σε -ii/-i και την κλητική ενικού σε -i. Τα υπόλοιπα υπερδισύλλαβα σε -ius και -ium σχηματίζουν πολλές φορές τη γενική ενικού σε -ii/-i, ενώ σχηματίζουν την κλητική ενικού κανονικά.

aut: διαζευκτικός σύνδεσμος = ή, είτε.

Pelasgum: γενική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού β' κλίσης Pelasgi -orum = οι Πελασγοί → συναντάται συνήθως στον πληθυντικό.

qui: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod = ο οποίος, -α, -ο.

primi: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του επιθέτου β' κλίσης primus, -a, -um = πρώτος, -η, -ο. Πρόκειται για υπερθετικό βαθμό προερχόμενο ετυμολογικά από το επίρρημα prae = εμπρός → Παραθετικά: Σ.Β. prior, -ior, -ius, Υ.Β. primus, -a, -um.

coluisse: απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής, του ρήματος colo, colui, cultum, colere 3 = κατοικώ.

Italiam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης Italia -ae = Ιταλία → ως όνομα πόλης δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό.

dicuntur: γ' πληθυντικό, οριστική παθητικού ενεστώτα του ρήματος dico, dixi, dictum, dicere 3 = λέω → β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic.

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

aetatis: γενική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού γ' κλίσης aetas -atis = εποχή → γενική πληθυντικού: aetatum και aetatium.

suae: γενική ενικού, θηλυκό, γ' πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας (για πολλούς κτήτορες) suus, sua, suum = δικός τους, δική τους, δικό τους.

verbis: αφαιρετική πληθυντικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού β' κλίσης verbum -i = λόγος.

utebantur: γ' πληθυντικό, οριστική παρατατικού, του ρήματος utor, usus sum, uti αποθ. 3 = χρησιμοποιώ

tu: ονομαστική ενικού, β' πρόσωπο, της προσωπικής αντωνυμίας tu = εσύ.

autem: αντιθετικός σύνδεσμος = δε, πάλι, εξάλλου, όμως.

proinde quasi: παραβολικός σύνδεσμος = σαν να.

cum: εδώ, πρόθεση που συντάσσεται με αφαιρετική = με.

matre: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού γ' κλίσης mater, matris = μητέρα → γενική πληθυντικού: matrum.

Evandri: γενική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού Β' κλίσης Evander -ndri = Εύανδρος → ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

nunc: χρονικό επίρρημα = τώρα.

loquaris: Β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα, του ρήματος loquor, locutus sum, loqui αποθ. 3 = μιλώ.

sermone: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης sermo -onis = λόγος, λόγια.

abhinc: χρονικό επίρρημα = εδώ και.

multis: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, του επιθέτου Β' κλίσης multus, -a, -um = πολύς, πολλή, πολύ → Παραθετικά: Σ.Β. plus (ο συγκριτικός βαθμός στον ενικό απαντά μόνο στο ουδέτερο), Υ.Β. plurimus, -a, -um. Στον πληθυντικό οι τρεις βαθμοί σχηματίζονται ως εξής : Θ.Β. multi, -ae, -a, Σ.Β. plures, -es, -(i)a, Υ.Β. plurimi, -ae, -a.

annis: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού Β' κλίσης annus -i = χρόνος, έτος.

iam: χρονικό επίρρημα = πια, ήδη.

obsoleto: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, της επιθετικοποιημένης μετοχής παθητικού παρακειμένου obsoletus, -a, -um = απαρχαιωμένος, -η, -ο, ξεπερασμένος, -η, -ο, του ρήματος obsolesco, obsolevi, obsoletum, obsolescere (3) → Παραθετικά: Σ.Β. obsoletior, -ior, -ius, Υ.Β. —.

uteris: Β' ενικό οριστικής ενεστώτα, του ρήματος utor, usus sum, uti αποθ. 3 = χρησιμοποιώ.

quod: εδώ, αιτιολογικός σύνδεσμος = επειδή.

neminem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της αόριστης ουσιαστικής αντωνυμίας nemo, nemo, nihil (nil) = κανένας, καμιά, κανένα/τίποτε.

scire: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος scio, sci(v)i, scitum, scire 4 = ξέρω, γνωρίζω → η προστακτική ενεστώτα σχηματίζεται με αναπλήρωση των αντίστοιχων τύπων από την προστακτική μέλλοντα : —, scito, —, —, scitote, —.

atque: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

intelligere: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος intellego/intelligo, intellexi, intellectum, intellegere 3 = καταλαβαίνω.

vis: Β' ενικό οριστικής ενεστώτα, του ανωμάλου ρήματος volo, volui, —, velle = θέλω.

quae: αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο, της ερωτηματικής ουσιαστικής αντωνυμίας quis, quis, quid = ποιος, ποια, ποιο/τι

dicas: Β' ενικό υποτακτικής ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος dico, dixi, dictum, dicere 3 = λέω → Β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic.

Quin: ερωτηματικό επίρρημα = γιατί δεν.

homo: κλητική ενικού, αρσενικό και θηλυκό (εδώ αρσενικό), του ουσιαστικού γ' κλίσης homo -inis = άνθρωπος.

inepte: κλητική ενικού, αρσενικό, του επιθέτου Β' κλίσης ineptus, -a, -um = ανόητος, -η, -ο → Παραθετικά: Σ.Β. ineptior, -ior, -ius, Υ.Β. ineptissimus, -a, -um.

taces: Β' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος taceo, tacui, tacitum, tacere 2 = σιωπώ.

ut: εδώ, τελικός σύνδεσμος = για να.

consequaris: Β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα, του ρήματος consequor, consecutus sum, consequi αποθ. 3 = πετυχαίνω.

quod: εδώ, αιτιατική ενικού, ουδέτερο, της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod = ο οποίος, -α, -ο.

vis: Β' ενικό οριστικής ενεστώτα, του ανωμάλου ρήματος volo, volui, -, velle = θέλω.

Sed: αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

antiquitatem: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού γ' κλίσης antiquitas -atis = αρχαιότητα → ως αφηρημένη έννοια δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό (singulare tantum).

tibi: δοτική ενικού, Β' πρόσωπο, της προσωπικής αντωνυμίας tu = εσύ.

placere: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος placeo, placui, placitum, placere 2 = αρέσω.

dicis: Β' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος dico, dixi, dictum, dicere 3 = λέω → Β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic.

quod: εδώ, αιτιολογικός σύνδεσμος = επειδή.

honestus: ονομαστική ενικού, θηλυκό, του επιθέτου Β' κλίσης honestus, -a, -um = τιμημένος, -η, -ο → Παραθετικά: Σ.Β. honestior, -ior, -ius, Υ.Β. honestissimus, -a, -um

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

bona: ονομαστική ενικού, θηλυκό, του επιθέτου Β' κλίσης bonus, -a, -um = καλός, -ή, -ό → Παραθετικά: Σ.Β. melior, -ior, -ius, Υ.Β. optimus, -a, -um.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

modesta: ονομαστική ενικού, θηλυκό, του επιθέτου β' κλίσης modestus, -a, -um = σεμνός, -ή, -ό → Παραθετικά: Σ.Β. modestior, -ior, -ius, Υ.Β. modestissimus, -a, -um.

sit: γ' ενικό υποτακτικής ενεστώτα, του ρήματος sum, fui, —, esse = είμαι.

Sic: τροπικό επίρρημα = έτσι.

ergo: συμπερασματικός σύνδεσμος = λοιπόν, επομένως.

vive: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα, του ρήματος vivo, vixi, victum, vivere 3 = ζω.

ut: εδώ, παραβολικός σύνδεσμος = όπως.

viri: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού β' κλίσης vir, viri = άνδρας

antiqui: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του επιθέτου β' κλίσης antiquus, -a, -um = αρχαίος, -α, -ο → Παραθετικά: Σ.Β. antiquior, -ior, -ius, Υ.Β. antiquissimus, -a, -um.

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

sic: τροπικό επίρρημα = έτσι.

loquere: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα, του ρήματος loquor, locutus sum, loqui αποθ. 3 = μιλώ.

ut: εδώ, παραβολικός σύνδεσμος = όπως.

viri: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού β' κλίσης vir, viri = άνδρας.

aetatis: γενική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού γ' κλίσης aetas -atis = εποχή → γενική πληθυντικού : aetatum και aetatium.

nostrae: γενική ενικού, θηλυκό, α' πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας (για πολλούς κτήτορες) noster, nostra, nostrum = δικός μας, δική μας, δικό μας.

atque: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

id: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, της οριστικής-επαναληπτικής αντωνυμίας is, ea, id = αυτός, -ή, -ό.

quod: εδώ, ονομαστική ενικού, ουδέτερο, της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod = ο οποίος, -α, -ο.

a ή ab: πρόθεση που συντάσσεται με αφαιρετική = από.

C.=Gaio: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού β' κλίσης Gaius -ii/-i = Γάιος → κλητική ενικού: Gai → ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Caesare: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης Caesar -aris = Καίσαρας → ως κύριο όνομα δεν διαθέτει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

scriptum est: γ' ενικό οριστικής παθητικού παρακειμένου, του ρήματος scribo, scripsi, scriptum, scribere 3 = γράφω.

habe: β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος habeo, habui, habitum, habere 2 = έχω.

semper: χρονικό επίρρημα = πάντα.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με αφαιρετική = σε.

memoria: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης memoria -ae = μνήμη.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με αφαιρετική = σε.

pectore: αφαιρετική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού γ' κλίσης pectus -oris = καρδιά, στήθος.

tamquam: παραβολικός σύνδεσμος = όπως, σαν.

scopulum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού β' κλίσης scopulus -i = σκόπελος.

sic: τροπικό επίρρημα = έτσι.

fugias: β' ενικό υποτακτικής ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος fugio, fugi, fugitum, fugere 3* = αποφεύγω (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το cario).

verbum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού β' κλίσης verbum -i = λόγος.

insolens: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, του τριγενούς και μονοκαταλήκτου επιθέτου γ' κλίσης insolens, -ns, -ns (γεν. insolentis) = ασυνήθιστος, -η, -ο (στην πραγματικότητα, πρόκειται για σύνθετη λέξη, που αποτελείται από την πρόθεση in και τη μετοχή ενεστώτα του ρήματος soleo, solitus sum, solere αποθ. 2) → Παραθετικά: Σ.Β. insolentior, -ior, -ius, Υ.Β. insolentissimus, -a, -um.

atque: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

inauditum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, του επιθέτου β' κλίσης inauditus, -a, -um = πρωτάκουστος, -η, -ο (στην πραγματικότητα, πρόκειται για σύνθετη λέξη, που αποτελείται από την πρόθεση in και τη μετοχή παθητικού παρακειμένου του ρήματος audio, audivi, auditum, audire 4) → Παραθετικά: Σ.Β. inauditior, -ior, -ius, Υ.Β. —.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση

Italia -ae: θηλυκό → δεν σχηματίζει πληθυντικό
memoria -ae: θηλυκό

Β΄ κλίση

Curius -ii/-i: αρσενικό → κλητική ενικού: Curi. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό
Fabricius -ii/-i: αρσενικό → κλητική ενικού: Fabrici. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό
vir, viri: αρσενικό
Horatius -ii/-i: αρσενικό → κλητική ενικού: Horati.
Sicani -orum: αρσενικό → μόνο στον πληθυντικό (plurale tantum)
Pelasgi -orum: αρσενικό → μόνο στον πληθυντικό (plurale tantum)
verbum -i: ουδέτερο
Evander -dri: αρσενικό → Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό
annus -i: αρσενικό
Gaius -ii/-i: αρσενικό → κλητική ενικού: Gai. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό
scorpus -i: αρσενικό

Γ΄ κλίση

aetas -atis: θηλυκό → γενική πληθυντικού: aetatum και aetatium
mater -tris: θηλυκό → γενική πληθυντικού: matrum
sermo -onis: αρσενικό
homo -inis: αρσενικό και θηλυκό
antiquitas -atis: θηλυκό
Caesar -aris: αρσενικό → Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό
pectus -oris: ουδέτερο

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β' κλίση

antiquus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. antiquior, -ior, -ius, Υ.Β. antiquissimus, -a, -um
primus, -a, -um → Θ.Β. (prae), Σ.Β. prior, -ior, -ius, Υ.Β. primus, -a, -um
multus, -a, -um → Παραθετικά: Σ.Β. plus (ο συγκριτικός βαθμός στον ενικό απαντά μόνο στο ουδέτερο), Υ.Β. plurimus, -a, -um. Στον πληθυντικό οι τρεις βαθμοί σχηματίζονται ως εξής:
Θ.Β. multi, -ae, -a, Σ.Β. plures, -es, -(i)a, Υ.Β. plurimi, -ae, -a
obsoletus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. obsoletior, -ior, -ius, Υ.Β. —
ineptus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. ineptior, -ior, -ius, Υ.Β. ineptissimus, -a, -um
honestus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. honestior, -ior, -ius, Υ.Β. honestissimus, -a, -um
bonus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. melior, -ior, -ius, Υ.Β. optimus, -a, -um
modestus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. modestior, -ior, -ius, Υ.Β. modestissimus, -a, -um
inauditus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. inauditior, -ior, -ius, Υ.Β. —

Γ' κλίση

insolens, -ns, -ns (γεν. insolentis) → Παραθετικά : Σ.Β. insolentior, -ior, -ius, Υ.Β. insolentissimus, -a, -um

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

hic, haec, hoc (δεικτική)
suus, sua, sum (κτητική - για πολλούς κτήτορες)
qui, quae, quod (αναφορική)
tu (προσωπική - Β' πρόσωπο)
nemo, nemo, nihil/nil (αόριστη ουσιαστική)
quis, quis, quid (ερωτηματική ουσιαστική)
noster, nostra, nostrum (κτητική - για πολλούς κτήτορες)
is, ea, id (οριστική - επαναληπτική)

PHMATA

2η Συζυγία

taceo, tacui, tacitum, tacēre
placeo, placui, placitum, placēre
habeo, habui, habitum, habēre

3η Συζυγία

loquor, locutus sum, loqui (αποθετικό)
colo, colui, cultum, colēre
dico, dixi, dictum, dicēre → β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic
utor, usus sum, uti (αποθετικό)
obsolesco, obsolevi, obsoletum, obsolescēre
intellego/intelligo, intellexi, intellectum, intellegēre
consequor, consecutus sum, consequi (αποθετικό)
vivo, vixi, victum, vivēre
scribo, scripsi, scriptum, scribēre
fugio, fugi, fugitum, fugēre 3* → ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το capio

4η Συζυγία

scio, sci(v)i, scitum, scire → προστακτική ενεστώτα: —, scito, —, —, scitote, —

ΑΝΩΜΑΛΑ PHMATA

volo, volui, —, velle
sum, fui, —, esse

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

plane → Παραθετικά: Σ.Β. planius, Υ.Β. planissime
dilucide → Παραθετικά: Σ.Β. dilucidius, Υ.Β. dilucidissime
nunc
abhinc
iam
sic
semper
quin

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

cum (+ αφαιρετική)
in (εδώ + αφαιρετική)
a (+ αφαιρετική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

et (συμπλεκτικός)
ac/atque (συμπλεκτικός)
aut (διαζευκτικός)
sed (αντιθετικός)
autem (αντιθετικός)
ergo (συμπερασματικός)
proinde quasi (παραβολικός)
quod (αιτιολογικός)
ut (τελικός)
ut (παραβολικός)
tamquam (παραβολικός)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiores Horatii plane ac dilucide cum suis locuti sunt:: κύρια πρόταση κρίσεως

locuti sunt: ρήμα

Curius/Fabricius/Horatii: υποκείμενα ρήματος. Συνδέονται με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et.

viri: παράθεση στα Curius, Fabricius

antiquissimi: επιθετικός προσδιορισμός στο viri

antiquiores: επιθετικός προσδιορισμός στο Horatii

his: αφαιρετική συγκριτική στο antiquiores (β' όρος σύγκρισης). Α' όρος σύγκρισης: Horatii

plane/dilucide: επιρρηματικοί προσδιορισμοί του τρόπου στο locuti sunt. Συνδέονται με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο ac

cum suis: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της κοινωνίας στο locuti sunt (άμεση αυτοπάθεια)

non Sicanorum aut Pelasgorum, [...], sed aetatis suae verbis utebantur: κύρια πρόταση κρίσεως

utebantur: ρήμα

(Curius/Fabricius/Horatii): εννοούμενα υποκείμενα ρήματος.

verbis: αντικείμενο σε αφαιρετική στο utebantur

Sicanorum/Pelasgorum/aetatis: γενικές κτητικές στο verbis. Συνδέονται με τους παρατακτικούς συνδέσμους aut(διαζευκτικός) και sed (αντιθετικός)

suae: επιθετικός προσδιορισμός στο aetatis (άμεση αυτοπάθεια)

qui primi coluisse Italiam dicuntur: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση κρίσεως, προσδιοριστική στα Sicanorum και Pelasgorum. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui και εκφέρεται με οριστική για να δηλώσει πραγματικό γεγονός και με χρόνο ενεστώτα (dicuntur), γιατί αναφέρεται στο παρόν.

dicuntur: ρήμα

qui: υποκείμενο ρήματος

coluisse: αντικείμενο ρήματος, ειδικό απαρέμφατο (ταυτοπροσωπία: το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου τίθεται κατ' εξαίρεση σε ονομαστική (qui), γιατί εξαρτάται από παθητικό τύπο λεκτικού ρήματος (dicuntur) → **άρση λατινισμού**)

Italiam: αντικείμενο του απαρεμφάτου coluisse

primi: επιρρηματικό κατηγορούμενο της τάξης/σειράς στο απαρέμφατο coluisse. Αναφέρεται στο υποκείμενο του απαρεμφάτου qui

Tu autem, [...], sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris: κύρια πρόταση κρίσεως

uteris: ρήμα

tu: υποκείμενο ρήματος

sermone: αντικείμενο σε αφαιρετική στο uteris

obsoleto: επιθετική μετοχή, που λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο sermone.

Ανάλυση: qui obsoletus est

annis: αφαιρετική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο obsoleto

multis: επιθετικός προσδιορισμός στο annis

abhinc: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο obsoleto. (Διαφορετικά ο χρόνος μπορεί να δηλωθεί με το **abhinc** + **αιτιατική** ή με το **ante** + **αιτιατική**).

iam: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο obsoleto

proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris: δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική παραβολική πρόταση, που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης (α' όρος σύγκρισης είναι η κύρια πρόταση με ρήμα το *uteris*). Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *proinde quasi* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η σύγκριση αφορά μια υποθετική πράξη ή κατάσταση. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*loquaris*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*uteris*), για να δηλώσει το σύγχρονο στο παρόν.

loquaris: ρήμα

(*tu*): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

cum matre: εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας στο *loquaris*

Evandri: γενική κτητική στο *matre*

nunc: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *loquaris*

quod neminem scire atque intellegere vis: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *uteris*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με οριστική, γιατί η αιτιολογία είναι αντικειμενικά αποδεκτή.

vis: ρήμα

(*tu*): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

scire/intellegere: αντικείμενα ρήματος, τελικά απαρέμφατα. Συνδέονται μεταξύ τους με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *atque*

neminem: υποκείμενο των απαρεμφάτων *scire* και *intellegere* (ετεροπροσωπία)

quae dicas: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας, που λειτουργεί ως αντικείμενο των απαρεμφάτων *scire* και *intellegere*. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quae* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της δευτερεύουσας πρότασης. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*dicas*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (τα απαρέμφατα *scire* και *intellegere*, που με τη σειρά τους εξαρτώνται από το ρήμα *vis*) και δηλώνεται το σύγχρονο στο παρόν.

dicas: ρήμα

(*tu*): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

quae: αντικείμενο ρήματος

Quin, homo inepte, taces: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση (ρητορική ερώτηση που ισοδυναμεί με έντονη προτροπή: tace), μερικής αγνοίας. Εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα quin και εκφέρεται με οριστική, για να δηλώσει το πραγματικό.

taces: ρήμα

(tu): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

quin: επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα taces;

homo: κλητική προσφώνηση

inepte: επιθετικός προσδιορισμός στο homo

ut consequaris: δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το taces. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο σκοπός στα λατινικά θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (consequaris), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (taces) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί ο σκοπός είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

consequaris: ρήμα

(tu): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

(id): εννοούμενο αντικείμενο ρήματος

quod vis: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση κρίσεως, προσδιοριστική στο (id). Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quod και εκφέρεται με οριστική για να δηλώσει πραγματικό γεγονός και με χρόνο ενεστώτα (vis), γιατί αναφέρεται στο παρόν.

vis: ρήμα

(tu): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

quod: αντικείμενο ρήματος

Sed antiquitatem tibi placere dicis: κύρια πρόταση κρίσεως

dicis: ρήμα

(tu): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

placere: αντικείμενο ρήματος, ειδικό απαρέμφατο

antiquitatem: υποκείμενο του απαρεμφάτου placere (ετεροπροσωπία)

tibi: αντικείμενο του απαρεμφάτου placere

quod honesta et bona et modesta sit: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το dicis. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quod και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί βρίσκεται σε πλάγιο λόγο. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (sit), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (dicis) μέσω του απαρεμφάτου placere και δηλώνεται το σύγχρονο στο παρόν.

sit: ρήμα

(antiquitas): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

honesta/bona/modesta: κατηγορούμενα στο υποκείμενο του ρήματος antiquitas. Συνδέονται μεταξύ τους με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et.

Sic ergo vive: κύρια πρόταση επιθυμίας, γιατί εκφέρεται με προστακτική.

vive: ρήμα

(tu): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

sic: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα vive.

ut viri antiqui (vivebant): δευτερεύουσα επιρρηματική απλή παραβολική πρόταση του τρόπου, που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης (α' όρος σύγκρισης είναι η κύρια πρόταση με ρήμα το vive). Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο ut (συγκεκριμένα, έχουμε το παραβολικό ζεύγος sic ... ut) και εκφέρεται με οριστική (ενν. vivebant), γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα.

(vivebant): εννοούμενο ρήμα
viri: υποκείμενο ρήματος
antiqui: επιθετικός προσδιορισμός στο viri

sic loquere: κύρια πρόταση επιθυμίας, γιατί εκφέρεται με προστακτική. Συνδέεται παρτακτικά με την προηγούμενη κύρια με τον αντιθετικό σύνδεσμο sed.

loquere: ρήμα
(tu): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

ut viri aetatis nostrae (loquuntur): δευτερεύουσα επιρρηματική απλή παραβολική πρόταση του τρόπου, που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης (α' όρος σύγκρισης είναι η κύρια πρόταση με ρήμα το loquere). Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο ut (συγκεκριμένα, έχουμε το παραβολικό ζεύγος sic ... ut) και εκφέρεται με οριστική (ενν. loquuntur), γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα.

(loquuntur): εννοούμενο ρήμα
viri: υποκείμενο ρήματος
aetatis: γενική κτητική στο viri
nostrae: επιθετικός προσδιορισμός στο aetatis

atque id, [...] habe semper in memoria et in pectore: κύρια πρόταση επιθυμίας, γιατί εκφέρεται με προστακτική.

habe: ρήμα

(tu): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

id: αντικείμενο ρήματος

in memoria /in pectore: εμπρόθετοι επιρρηματικοί προσδιορισμοί της στάσης σε τόπο (μεταφορικά) στο ρήμα habe. Συνδέονται μεταξύ τους με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et

semper: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα habe

quod a C. Caesare scriptum est: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση κρίσεως, προσδιοριστική στο id. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quod και εκφέρεται με οριστική για να δηλώσει πραγματικό γεγονός και με χρόνο παρακείμενο (scriptum est), γιατί αναφέρεται στο παρελθόν.

scriptum est: ρήμα

quod: υποκείμενο ρήματος

a C. Caesare: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρήμα scriptum est (το ποιητικό αίτιο δηλώνεται εδώ με εμπρόθετο, γιατί δηλώνει κάτι έμψυχο).

«tamquam scopulum, sic fugias verbum insolens atque inauditum»: κύρια πρόταση επιθυμίας, γιατί εκφέρεται με (προτρεπτική) υποτακτική. Έχουμε ευθύ λόγο.

fugias: ρήμα

(tu): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος

verbum: αντικείμενο ρήματος

insolens/inauditum: επιθετικοί προσδιορισμοί στο verbum. Συνδέονται μεταξύ τους με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο atque.

sic: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα fugias

tamquam scopulum: βραχυλογική φράση που δηλώνει παραβολή, κατά παράλειψη του ρήματος της παραβολικής-υποθετικής πρότασης: tamquam verbum insolens atque inauditum scopulus sit.

(sit): εννοούμενο ρήμα

verbum: υποκείμενο ρήματος

insolens/inauditum: επιθετικοί προσδιορισμοί στο verbum. Συνδέονται μεταξύ τους με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο atque.

scopulus: κατηγορούμενο στο υποκείμενο verbum.

Ημερομηνία τροποποίησης: 13/02/2012